

GLASNIK

AVSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Št. 3.

V Ljubljani, dne 18. januarja 1918.

Leto XI.

Izhaja vsak petek

Uredništvo:

Kopitarjeva ulica 6

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.-

pololetna . . . K 2.-

četrletna . . . K 1.-

Posamezna številka
stane 10 vin.

Greh Kranjske in bele Ljubljane.

Josip Ribičič je spisal in izdal v obliki feljtona (listka), delce »Razvaline«. V teh povestih me je polila rdečiča sramu, ko sem bral tole:

»Ko je prvokrat zabobnelo z juga, je spoznala vsa Soška dolina, da se je pretrgalo upanje čez pol, da niso bile dosegle molitve niti oblakov. Ljudje so grabili v naglici po najdražjem in se odpravljali. Nobeden ni vedel, da je to prva postaja Golgate, nobeden ni slutil, da je Golgata sama še daleč, daleč; vsak je v svoji dobroti sodil, da bo slovo že končan križev pot. In ob slovesu, ob prvi postaji trnjevega pota so spoznali vsi, da jih je vezala velika ljubezen. V tisti uri je bilo pozabljeno nasprotstvo, rojeno v udobnosti in v izobilju: sleherni je postal brat vsakega.

In ko je zaškripal vlak, se je vrplo sto in sto oči v ta košček zemlje. Kako si lep, o j ti naš dom — kam si gledalo oko doslej? In sto in sto src je zajokalo v žalosti.

A vlak je ropotal dalje in v očeh so se zrcalila srca v grozi in strahu.

»Kam in kaj sedaj?«

Mnogim je tisti hip spoznalo srce mrzlo tujino. Pri prvi postaji so izstopili in se vrnili. Korak jim je bil lahek in srce zopet veselo.

A večina jih je šla naprej in čim dalje so šli, tem bolj so se tolažila njih srca z lažmi.

»Kaj nam!« se je nagnila mlada gospa k svojemu očetu in stisnila svoje dete na prsi.

»Kaj nam! Posestvo! Bog z njim! Dovolj gre z nami!«

»In če treba leta,« je odgovoril sivi oče in pogladil otrokovo glavico, »začnemo spet od začetka! Kakor sem star, se ne bojim — moči bo dovolj!«

»A ti-le reveži,« je nadaljevala gospa in se ozrla na sopotnike, ki so sedeli v svojih kotih, strti in ponižani. »Kaj nam! gremo k bratom, sprejeli so tujce z odprtimi rokami, sprejeli bodo nas z objemom.«

In vlak je ropotal, se ustavljal sredi proge in se po polzevo približeval domu dobrih bratov.

Minil je dan, vstal je večer in se je umaknil noči. Ko je zaropotal vlak v glavno bratsko mesto, je vladala noč. Nad

mestom je ležala siva megla. Raz oken so visele zastave skoro do tal, tlak je bil moker in vlaga je silila v kosti. Mesto je že spalo in begunci so stopali začuden po opolzkem tlaku in čakali sprejem in čakali objem.

»Vsaj kavarne bi nam lahko privoščili,« se je razjezil eden izmed potnikov, ter sedel prvi na prag. Bil je najprej spoznal opolzkost svoje domovine in se je takoj v začetku podal.

× × ×

Prišla je jesen in prišla je zima. Zapadel je sneg in legel z vso svojo težo na zemljo. Drevje se je komaj upiralo bremenom, stokalo je in se sklanjalo k tlom.

Mlada gospa je prešla sneg do sosedove hiše in srce ji je zahrepenelo po sprogu.

»Dober dan, mati — glejte, otrok mi je obolel, prodajte mi jajce. Čula sem, da jih nabirate, rada plačam!«

»Oh, gospa, ne morem, res ne morem, sem jih že lepo zložila, v mesto jih nesem — ravno sto jih je, polno število. So že na pol prodani. Res ne morem!«

»Plačam vam ga dražje kot v mestu, — samo eno, mati!«

»Ali ne morem, res ne!« in sosedica se je obrnila v stran.

»Čujte žena, ali se ne bojite Boga?« je vzkliknila mlada gospa in s srdom ter studom se ji je napolnilo srce.

»Zakaj bi se ga bala?«

Niti razburjenja ni bilo v glasu.

»Tudi v srce je legel sneg in mrzav v teh krajih,« se je prestrašila gospa in se približala ženi še bolj.

»Kaj se ne bojite, da i vas Bog tako kaznuje, kakor je nas?« je kriknila.

»Božja volja,« je odgovoril miren, brezbrizen glas.

Ob vratih je viselo razpelo.

Ko je gospa odhajala se je ozrla vanj.

»Ali je bila res Tvoja volja? In zakaj, s čim smo se pregrešili, s čim?«

Begunko je grabila želja, stresti ga za ramo:

»Povej vendar — s čim?«

Še enkrat se je ozrla vanj in hotela oditi. A tisti hip se ji je zdelo, da mu je zlezla glava že niže na prsi, da mu je obraz še žalostnejši, da so mu oči do smrti trudne.

In mlada žena je padla na kolena:

»Ti dobri, Ti usmiljeni...«

× × ×

Kdo je zagrešil, da se moramo Ljubljančani sramovati, ker naših bratov iz Primorja nismo tako toplo sprejeli, kakor bi jih bili morali že kot katoličani, kaj šele, ko je šlo za to, da sprejmemo brate in sestre Slovence in Slovenke. Ko so bili še lepi, mirni časi, ko nas še ni tepel Bog s šibo vojske, takrat smo bili Ljubljančani ponosni, kadar so prihiteli Primorci v našo sredo ob tej ali oni priliki. In zdaj, ko so morali priti, zdaj smo naše brate in sestre s Primorja tako razočarali. Kdo se je zmenil zanje? Železničarji in policaji so preklinjali to trdosrčnost, ko so morali v službi gledati na ljubljanskem glavnem kolodvoru, kako so naravnost v nebo vpijoče ležale matere z dojenčki na kamenitem tlaku; pozimi: koliko se jih je prehladilo, kdo ve? Kdo je storil kaj za nje? Ljubljanska občina jim ni zgradila niti beraške lesene lope, v kateri naj bi bili makari na lesenih pričinah na toplem počivali. Saj to je seveda dolžnost železnice. Vlada ni storila ničesar. O kranjskem deželnem odboru pa niti ne govorimo. Šusteršič je ustanavljal banko in preganjal srbofile, dr. Lampetu in dr. Peganu pa ni preostajalo časa, ker sta računala, koliko da sta zaslužila po zaslugi dr. Kreka pri čevljih Kozinove tovarne. In seveda, kdo zahtevaj od takih »visokih«, bogatih gospodov navajenih družbe nemških baronov in grofov v Šusteršičevem salonu, da bi se bili kaj pobrigali za bedno stanje revnih beguncev iz Goriške, dasi je na katoliških shodih tudi Goričan te može slavil. Kar se je zanje storilo, to je storil rajni dr. Krek; o dr. Lampetu pa trde ljudje, ki morajo to vedeti, da je dr. Krekovo podporo akcijo v korist beguncem celo zaviral in nagajal, kjer je le mogel. Dr. Pegan kot predsednik Rafaelove družbe bi bil moral v duhu družbenih pravil skrbeti za varstvo beguncev, a storil ni čisto nič.

Odgovornost, da se begunci upravičeno pritožujejo nad brezbriznostjo Ljubljane nasproti njim, zadene v prvi vrsti kranjski deželni odbor, ki ni zanje čisto

nič storil, dasi je bil dolžan zanje ne sicer morebiti po paragrafu skrbeti, marveč skrbeti bi bil moral za nje po predpisih katoliške morale in — krščanske ljubezni.

Glasnik.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Naznanilo našim krajnim skupinam in članom! Zvezno načelstvo sklicuje VII. redno glavno skupščino 24. in 25. marca na Dunaj. Spored se pozneje naznani. Na glavno skupščino se lahko odposljejo odposlanci pod sledečimi pogoji (§ 11., odstavek c zveznih pravil): Zastopstvo, ki gre vsaki krajni skupini na glavni skupščini, določi načelstvo tako, da se odposlje za vsakih 200 članov po en delegat. Več kot dva delegata pa ne more odposlati nobena krajna skupina na račun Zvezne blagajne; pripoznati se pa mora tem delegatom toliko glasov, kolikor jih odpade na število članov krajne skupine, in sicer na vsakih 200 članov po 1 glas. Če odposljejo take krajne skupine na lasten račun še delegate, imajo ti tudi glasovalno pravico, če je ta utemeljena v številu članov. Plačilnice ali krajne skupine, ki ne štejejo 200 članov, se po kronovinah zbero in odposljejo na 200 članov enega delegata. Iz vsake kronovine, v kateri se nahaja kaka krajna skupina, oziroma plačilnica, se pa mora odposlati vsaj en delegat. Glede na predloge, o katerih se mora razpravljati v glavni skupščini, se morajo upoštevati sledeča določila (§ 11. zveznih pravil, odstavek D): Predlogi, namenjeni glavni skupščini, se morajo štiri tedne prej poslati načelstvu, ki jih mora dva tedna pred glavno skupščino objaviti v Zveznem glasilu ali sicer na način, kakršnega je bila določila glavna skupščina. Izpreminjevalnih predlogov to ne tiče. Vsi predlogi se morajo torej vsaj do 23. februarja 1918 vposlati Zveznemu načelstvu. — Za Zvezino načelstvo: Franc Ullreich, načelnik.

ČLANOM KRŠČANSKE TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE V LJUBLJANI.

(Pisal načelnik »Zveze« Franc Ullreich.)

Kakor na vse člane vseh ostalih krajnih skupin se obrača Zveza tudi na svoje člane v Ljubljani. Vojska in njene posledice, posebno draginja, ni otežkočila le življenja čelmu prebivalstvu, učinkovala je tudi na Zvezo. Ne govorimo o tem, da sta vsled vojnih razmer prenehali v južnem vojnem ozemlju dve krajni skupini delovati, vsled česar smo izgubili veliko članov. Danes še tudi ne govorimo o tem, da je precej zvestih članov Zveze umrlo južne smrti. Pisati hočem le o naravnostnih učinkih vojske na Zvezo. Posledice so take, da grozi Zvezi velika škoda. Finančni zahtevki, ki se stavijo na Zvezo vsled vojske, so vedno silnejši. Poština se je zvišala, izredno so se podražile papir, tiskovine in vse druge potrebščine, zelo se je zvišala vožnja na železnicah; vse to zelo obremenjuje Zvezo. Zvezo bo še bolj otežilo višje stanje bolnikov. Breme na se že leta 1917. Zvezi tako narasla, da so skoraj popolnoma porabila dohodke. Prejšnja leta smo dosegli vedno mali prebitek dohodkov nasproti izdatkom, a l. 1917. se bo končalo najbrže s primanjkljajem; če se pojavi, pač ne bo velik. Iz marsikaterih razlogov smo marsikatero izdatke prihranili. Ker smo razpolagali z zalogo potrebščin, nam marsikaj ni bilo potrebno nabaviti. Zaloge se pa morajo zdaj izpopolniti; cene so pa precej visoke. Preosnova bolniškega zavarovanja bo, ker je delavstvo vsled slabe prehrane oslabilo, zelo povišalo bolniške podpore članov. To smo že čutili v nekaterih mesecih letošnjega leta, ko smo morali vedno pridajati iz Zvezinega premoženja. Kadar izgine gospodarski pritisk, ki nas vsled vojske teži, moramo računati, da se bodo podpore izdatno povišale.

To moramo zabraniti. Zvezino načelstvo je zato pozvalo člane vseh krajnih skupin, naj upoštevajo popolnoma izpremenjene razmere in naj prostovoljno pri-

stopijo razredu 40 v. Priznati se mora, da so se člani skoraj vseh krajnih skupin odzvali voljno pozivu. Poročamo, da od novega leta v celi vrsti krajnih skupin že vsi člani prostovoljno vplačujejo 40 vin. tedenski prispevek. To je razveseljivo znamenje požrtvovalnosti, ki ga radi pripoznamo. Zvezno načelstvo se obrača zdaj tudi na člane ljubljanske krajne skupine in jih vabi, naj že zdaj pristopijo prostovoljno v 40 vin. prispevalni razred. Morebiti bi kdo ugovarjal, da zdaj, ko vlada taka draginja, ni primerno od članov zahtevati, naj vplačujejo še višje prispevke. Temu nasproti opozarjamo na draginjske doklade, ki jih je priborila Zveza. Po novi draginjski dokladi, ki se je uveljavila 1. januarja 1918, ki znašajo zdaj od K 16:80 do K 34:80 tedensko, ne more nihče trditi, da bi ne mogel vsak teden 10 vin. Zvezi žrtvovati. Le malo bi se pripoznalo delo za gospodarske uspehe, ki jih je bila Zveza med vojsko svojim članom priborila. V Ljubljani se pa mora posebno ena okolnost upoštevati. Žal, da tam ni čisto nič znan 40 vin. razred. Od zadnje Zvezine skupščine leta 1914. imamo drugi prispevalni razred 40 vin. Pristop je bil dozdej prostovoljen. Skoraj v vseh nemških krajnih skupinah veliko članov že od leta 1914. vplačuje višji prispevek, le v Ljubljani in v obeh italijanskih krajnih skupinah se dozdej ni vplačeval 40 vin. prispevek. Italijanski skupini sta upravičljivi, ker sta že od leta 1915. ustavljeni. Obžalovati se pa mora, ker v Ljubljani ni dozdej še nihče pristopil v 40 vin. razred. Zveza pa upa, da se bodo kljub temu člani odzvali temu pozivu in da bodo pristopili v višji razred. Pripravljamo se tako na Zvezino skupščino, katero sklicati je že Zvezino načelstvo sklenilo, in sicer 24. in 25. marca l. 1918. Na tej skupščini se bo predlagalo, naj se preosnuje način prispevanja in podpor. Če pristopijo člani že zdaj prostovoljno v 40 vin. prispevalni razred, se bo preosnova lažje izpeljala. Vse organizacije, krščanske ali socialnodemokratske, se pečajo, ker so se prekucnile vse razmere, z istim

Henrik Conscience:

Hugon pl. Craenhove.

Povest grofa Hugona pl. Craenhove in njegovega prijatelja Abulfaragusa.

I.

Dva pastirja.

Med vasemi Wyneghem in Santhoven, tri ure hoda od Antwerpna, se je še leta 1360. razprostiral gozd. Hrast, bog severnih gozdov, je dvigal ponosni svoj vrh kvišku. Gozd v svoji krasoti je tam vladal: hrastu so delala družbo še druga drevesa.

Ljubko robidovje je gozd zaključevalo, a v gozdu samem si naletel na puste, na močvirja.

Jelke so te tudi pozdravljale.

Na ravani pri gozdu sta se dva pastirja nahajala spomladi leta 1366., ko še ni solnce predrlo megle: eden je bil star mož, nad šestdeset let, upognjenega hrbta, sivih las; drugi še skoraj deček sedemnajstih let, zdravega, rdečkastega obraza,

modrih oči, širokega čela, dolgih las, ki so mu padale čez vrat. Oblečena sta bila v obleko iz navadnega sukna; šivala sta hlače, njunine črede ovac so se pasle.

Stari pastir je odložil čez nekaj časa svoje delo, potegnil je iz žepa knjigo in jo bral. Komaj je zapazil mladi njegov tovariš knjigo, mu je padla šivanka iz rok, oči so se mu zalesketale, radovedno je hitel k tovarišu, se sklonil nad odprto knjigo in je pozorno opazoval črke. Čez nekaj časa je rekel:

»Brati znaš, Albert?« Iz te knjige si se torej naučil, kako se zapoveduje vetrovom, kako lahko napraviš dobro in slabo vreme, kako se začara in odcopra živina. O, dvajset lepih let od svojega življenja bi rad žrtvoval, če bi ta znamenja tako razumel, kakor ti!»

Stari pastir se je smehljaj, ko je odgovoril: »No, Bernard, ali tudi ti veruješ čenčam starih ženic iz Santhovna? Ker znam brati, pravijo, da sem čarovnik, a celo svoje življenje nisem imel v rokah druge knjige, kakor to, ki jo ti zdaj vidiš. Veš, kaj da obsega?«

»Ne, o povej mi!«

»No, opisuje trpljenje našega Gospo-

da. Ko sem bil še mlad, sem stanoval pri starem duhovniku; ta mi je to knjigo spisal in si je veliko prizadeval, da sem se naučil izpoznavati znamenja. Dobri mož, Bog se usmili njegove duše, je pristavil knjigi nekaj navodil, kako naj se zdravijo bolne ovce. Bernard, vsa moja čarovanja obsega le spoznanje teh zdravil.«

Pojasnilo mladega Bernarda ni zadovoljilo.

»O, pripusti, da držim nekaj časa knjigo v roki!« je nepotrpežljivo prosil.

Ko mu jo je dal stari pastir, se je mladenič vrgel na tla, knjigo je položil na kolena in je pričel hitro preobračati liste; enega za drugim. — Nekaj posebnega je bilo, kakor se je držal mladi pastir: glava se mu ni premikala. Dobrovoljno je gledal stari Albert svojega mladega tovariša in ga je končno vprašal:

»Ti bi se toraj rad naučil čarati, Bernard?«

Bernard je dvignil svojo razgreto glavo in je odgovoril:

»Čarati! O ne, ne! Dva prsta moje desnice bi pa rad dal tistemu, ki bi me naučil brati.«

vprašanjem. V obeh taborih so se že prispevki zvišali. Storila je to že tudi socialnodemokratska tobačna organizacija in uvedla prispevalne tedenske razrede po 40, 50 in 60 vinarjev. Socialnodemokratski člani so brez ugovora sprejeli višji prispevek. Naši člani nemških krajnih skupin so tudi z ozirom na razmere radi sprejeli 40 vin. prispevek; Zvezno načelstvo upa, da bodo tudi ljubljanski člani sledili temu zgledu.

Posebno se še obračamo v neki drugi zadevi na naše člane v Ljubljani. Vsled vojske je naša Zveza precej članov izgubila. Kolikor je mogoče, moramo to izgubo vzravnati tako, da ji pridobimo nove člane. Lani smo večkrat vzpodbujali člane, naj živahno agitirajo. Z zadovoljstvom beležimo, da so se člani odzvali pozivu in da smo pridobili zelo znatno število novih članov. Tudi v tem oziru se obračamo na člane krajne skupine Ljubljane in posebno na zaupništvo, naj pridno agitira in dohiti, kar se je lani zamudilo. Nazadovanje se lahko različno tolmači, a vsekakor so člani premalo agitirali. Morebiti nam bo kdo ugovarjal, da so to povzročile posebno težavne gospodarske razmere v Ljubljani. Priznavamo, da so bile razmere težavne, a take so povsod. Predočiti si moramo, da je Zveza za nas med vojsko veliko storila. Zvišanje draginjskih doklad, dovolitev nabavalnic doklade, dovoljenje polletnega dopusta, enakopravnost, oziroma odškodovanje vdov delavk, mnoge intervencije glede na preskrbo z živili, vse to so reči, v katere je posegla Zveza z dobrim uspehom v blagobit delavstva.

Vprašati se še moramo, kakšne da postanejo razmere po vojski. Tega vprašanja danes še ne moremo odgovoriti. Le to znamo, da bomo po vojski bolj kot kdaj potrebovali močne Zveze, da bomo lahko z uspehom nastopili pri preosnovi plačilnih in delavskih pogojev in z ozirom na razmere penzionistov. Vsi naši člani so dolžni, da sodelujejo, ko ustvarjamo te predpogoje. Vsaka krajna skupina naj stremi za tem, da pridobi kolikor mogoče

novih članov, da bomo koncem vojske močnejši, kakor smo bili, ko se je pričela vojska. Če se moremo sklicevati na veliko število članov, moremo tudi z uspehom za delavstvo nastopati. Uspehe, ki jih je dosegla Zveza, koristijo vsakemu posamezniku. Vsi člani so zato dolžni, da s pridno agitacijo ukrepe Zvezo in da tako dosežejo dobre gospodarske uspehe. Konečno še opozarjamo, da socialni demokrati v tobačnih tvornicah z vso silo nabirajo nove člane in da dosegli znatne uspehe s svojo agitacijo. Njih uspehi nas morajo vzpodbuditi, da pridno delamo, ker ne smemo zaostajati za njimi. Vsak član naj s tem, da sledi pozivu, dokaže, da umeva čas in da zna upoštevati, kar zahteva.

J. S. Z.

Na občnem zboru skupine J. S. Z., uslužbencev in uslužbenk Kat. tiskovnega društva dne 13. januarja 1918 se je izvolil sledeči odbor: predsednica Pavla Schifrer, namestnik predsednice Ivan Danič, tajnica Ela Skubic, blagajničarka Draga Hodnik. Odborniki: Marijana Železnik, Kati Meršol, Angela Dolar, Albina Jezeršek. Zupniki: Ivan Stöcklinger, Jožica Bernard, Marija Kovač. Skupina je štela lani 83 članov in članic.

Državna podpora svojcem, ki imajo svoje rednike v Ameriki. Razen vojnih dobaviteljev, raznih agentov, spekulantov vseh vrst, ki izrabljajo vojne razmere delajo ogromne dobičke in se jim nič ne pozna, če plačajo različne potreščine 100 do 300 odstotkov dražje ko preje, občutijo današnje grozno draginjo vsi sloji, ljudje vseh vrst. Onim, ki imajo svojce pri vojakih, se je nekoliko pomagalo s tem, da se je razmeram vsaj nekoliko primerno uredila državna preživnina, toda kaj pa z onimi, ki tudi te nimajo! S čim naj žive ti? S čim oblačijo svoje otroke ter jim preskrbe to, kar za življenje potrebujejo? Precej imamo pri nas ljudi, ki žive v na-

ravnost obupnih razmerah! V prvi vrsti so to družine, ki imajo svoje sorodnike v Ameriki. Sin je prevzel po očetu zadolženo posestvo in se oženil. Delal in trudil se je mnogo let hoteč se izkupati iz dolgov, toda zamanj! Mesto da bi se dolgovi zmanjšali, zabredel je le še v večje. Ni čudno, da je nazadnje obupal, da bi jih s trdom na svojih posestvih mogel plačati. Začel je premišljevat o zlati deželi, o kateri mu je svoj čas pravil njegov prijatelj, in kmalu je tudi v njem dozorel sklep, da gre sreče iskat v Ameriko. In takih ni malo, bilo jih je veliko! Saj se je znano, da je izseljevanje pri nas zadnja leta pred vojsko zelo raslo. Koliko naših ljudi se je neposredno pred vojsko izselilo, nimamo natančnih podatkov, lahko pa sklepamo iz skupnega števila, ki so se zadnji čas pred vojsko izselili iz Avstrije. Leta 1911. se je iz Avstro-Ogrske izselilo: 184.887, leta 1912. 212.978, leta 1913. pa že 310.016 oseb. Da je bilo med temi tudi precej naših ljudi, je razumljivo. Saj se je zadnja leta pred vojsko ta bolezen tudi pri nas že precej razpasla. Veliko jih je tedaj odšlo v Ameriko z mislijo v srcu, da zaslužijo par tisočakov, poplačajo svoje dolgove in se potem zopet povrnejo domov. Pošiljali so pridno svoje zaslužke, in mnogo jih je mogoče bilo, ki so že računali, še eno leto, potem zopet gremo domov, k svoji ženi, k svojim družinam. Toda izbruhnila je vojna! Domov niso mogli. Promet med nami in Ameriko je bil prekinjen. V začetku je še prišlo kako pismo, kaka denarna pošiljatev skozi nevtralne države, potem je tudi to prenehalo. Družine Amerikancev so ostale brez vsega. Iz Amerike od svojih rednikov niso dobile ničesar, doma jim po postavi tudi ni šla nikaka podpora. Ubožne podpore ne morejo prositi in bi je tudi ne dobile, od države pa tudi ne dobe ničesar. S čim naj tedaj žive v tej draginji? Obračale so se take družine na vse strani, toda njih prošnje ponekod sploh niso bile rešene, drugod so se zopet morale zavrniti, ker ni bilo za to denarja. Ostale so tedaj naprej v svoji bedi! Dne 17. avgu-

»Naučil bi te, če bi večkrat skupaj pasla, a to se zgodi komaj desetkrat na leto; zato ne verujem, da te naučim.«

Zadnja beseda je mladega pastirja zelo užalostila; vidno nevoljen je vrnil knjigo, pričel je zopet šivati, oko se mu je zarosilo.

Pastirja sta nekaj časa molčala, kmalu se je pa staremu pastirju pričel mladenič smiliti in je rekel svojemu tovarišu:

»Bernard, tvoja želja, da se naučiš brati, je bolezen posebne vrste. Ne vem, zakaj se tako žalostiš; slučajno sem se naučil brati, a vsak ni tako srečen; zakaj bi se ne tolažil, ker so vitezi in plemkinje, meščani in kmetje ravno tako nevedni, kakor ti. Če bi bil učen, kje pa dobiš knjige, ker nisi dovolj bogat, da si jih kupiš?«

Bernard se je premaknil, čelo se mu je zmračilo.

»Gotovo, Bernard,« je nadaljeval stari Albert, »naravno je, da bi se rad kar naučil. Čudovito dete si! Nihče ne ve, od kod si prišel. Ne poznaš očeta in ne mater. Ne govoriš in ne delaš tako, kakor mi. Tako si še mlad, a že te obdajajo skrivnosti! Smiliš se mi, ker vem, da trpiš in da nisi srečen!«

Mladega pastirja so genile tovariševe besede. Mogoče je želel, da pove, kar mu napolnjuje srce. Približal se je tovarišu, mu stisnil roko in je žalostno govoril:

»Albert, nihče me v tem kraju ne pozna. Obljubi mi, da boš molčal; pa ti povem, zakaj da bolečine napolnjujejo moja prsa. — Plemenite krvi sem; ne boš mi veroval, a tvoj tovariš, ovčarski pastir Bernard se lahko naziva grof pl. Reedale.«

»Plemenite krvi si! Grof pl. Reedale!« je začuden zaklical stari pastir. »Govori, znam molčati.«

Bernard je posušil solze, ki so se leketale v njegovih očeh. Usedel se je; njegovemu zgledu je sledil tovariš, in je pričel:

»Prav, ker si se usedel, Albert, dolga in žalostna je namreč moja povest: mlad sem, a veliko sem že pretrpel.«

Poslušaj: — Ni še preteklo deset let, ko sem s svojim očetom in s svojo materjo bival v plemiškem gradu blizu Grimbergheja na Brabantskem. Tam sem se naučil vsega, kar mora znati mladi plemič; moj oče, ki je bil slavni junak, me je učil, kako naj se borim z mečem in kako naj krotim

divjega konja. Zelo mlad sem še bil, a izkušeni vitezi so se čudili moji spretnosti. Bili smo revni; naša miza bi ne bila velikokrat izdala našega plemenitega stanu, če ne bi bili z neprestanim lovom v gozdech skrbeli za najboljšo divjačino. Oče je zastavil oderuhom svoje posestvo, da je sledil brabantskemu vojvodu Janu Zmagovitemu na vojsko. Vojvoda mu je veliko obetal, a držal ni ničesar. — Slišal si morebiti, Albert, kako so Vlamci pod svojim grofom Ljudevitom Van Male leta 1356 vzeli Bruselj in zasedli celo Brabantsko. Moj oče je poizkušal z Eberharatom t Serclaisom, da bi bili Bruselj zopet oprostil. Posrečilo se jim je, da so prišli ponoči v mesto; s pomočjo naroda so prepodili Vlamce. Moj oče je razvil zmagoviti brabantski prapor, a zadela ga je sulica; drugi dan je umrl na dobljeni rani.

S svojo materjo sem živel med tem na gradu pri Grumberghe; izvedeli smo že, da je Bruselj osvojen; veselili smo se boljše bodočnosti, da poplača vojvoda Vencelin zvestobo tistim vitezem, ki so mu ostali zvesti. Srečno in zadovoljno smo zaspali.

(Dalje.)

sta t. l. je izšel v državnem zakonu pod št. 376 zakon o podpiranju rodbin, kojih redniki se zadržujejo v sovražnem inozemstvu ter rodbin ladijskih mošttev trgovinske mornarice, katerim ni bilo več mogoče vrniti se iz nevtralnih dežel. — Družine naših Amerikancev so že upale, da se jim odpre boljša bodočnost, da sedaj preneha njihovo stradanje, toda zmotile so se. Zakon urejuje podpiranje le onih, ki imajo svojce v sovražni državi. Kot sovražno inozemstvo se pa morejo smatrati le tiste države, ki so z nami v vojnem stanju. Amerika do najnovejšega časa ni bila z nami v vojnem stanju, vsled česar tudi svojci v Ameriki pridržanih Avstrijcev niso mogli biti deležni podpore, ki jo določa zakon z dne 17. avgusta t. l. Sedaj se je stvar v tem oziru spremenila. Glasom časopisja je bilo sklenjeno v ameriškem senatu, da Amerika napove vojsko tudi nam. Z vojno napovedjo postane Amerika za nas sovražno inozemstvo in določila zakona z dne 17. avgusta t. l. morajo stopiti v veljavo tudi za one, katerih svojci so bili pridržani v Ameriki. Kaj pa določa ta zakon? Zakon z dne 17. avgusta t. l., h kateremu je izdalo c. kr. notranje ministrstvo z razpisom z dne 30. oktobra 1917, številka 67.347, podrobnejša navodila, določajo, da gre svojcem avstrijskih državljanov, ki so bili ob priliki vojnih dogodkov v sovražnem ozemlju prisilno zadržani podpora iz državnih sredstev v višini vsakokratnega prispevka za preživljanje svojcev vpoklicanih vojakov. Višina te podpore se ravna po kraju, kjer ima upravičenec svoje bivališče, in je določena sledeče: za Dunaj znaša 2 K, za Ljubljano 1 K 80 vin., za vse druge kraje na Kranjskem pa 1 K 60 vin. za eno osebo na dan. Za upravičene svojce je smatrati vse one osebe, katerih preživljanje je bilo dosedaj odvisno od dela ali dohodka v sovražnem inozemstvu pridržanega avstrijskega državljanina in je prišlo vsled tega v nevarnost, ker prejšnji vzdrževalec ne more še nadalje za nje skrbeti, sami se pa tudi ne morejo preživljati iz svojega premoženja ali dohodka. Prošnje za te podpore je vlagati pri političnem okrajnem glavarstvu (mestnemu magistratu) prosičevega bivališča. O prošnjah odloča c. kr. okrajno glavarstvo v sporazumu z davčnim oblastvom I. stopnje. Če se te dve oblasti ne moreta sporazumeti, odloča politično deželno oblastvo sporazumno s finančnim deželnim oblastvom, pri razliki mnenj med tema pa c. kr. notranje ministrstvo sporazumno s c. kr. finančnim ministrstvom. Zoper razsodbo je dopustna pritožba in sicer tekom 14 dni pri oblastvu, ki je razsodbo izdalo.

Okno v svet.

— **Posledice premirja.** Dunajski listi so se že pričeli norčevati iz špekulantov, ki jih je z Rusijo sklenjeno premirje neprijetno dirnilo. Ne cedita se sicer še mleko in med, a na dan prihajajo le reči, na katere smo se zadnje čase le iz boljših časov spominjali. In cene že tudi padajo. Čaj, ki so ga zadnje mesece prodajali po 100 do 120 K kilo, je že padel na 90 do 100 K, čokolada od 60 do 70 K na 40 K in — čebula se prodaja po 5 K kilo. Celo riž se v gotovih dunajskih kavarnah pro-

daja kilo za 20 K, prej so ga pa prodajali po 28 do 30 K. Zelo veliko mila je tudi priplulo nad vodo; seveda jo prodajajo po 18 K kilo.

Francoska sodba o nastopu Amerike in z ozirom na rusko revolucijo. V. Martin je objavil v »Journal de Geneve«, iz katerega se zrcalijo nazori in mnenja merodajnih francoskih političnih krogov. Pred vsem opozarja na odločilno vlogo Združenih držav glede na politični in gospodarski vpliv v Evropi, ki se razvije, ker se tudi Amerika vojskuje. Amerika preplavlja danes Evropo z denarjem in z blagom, jutri bo hotela razsojati v vseh političnih in teritorialnih zadevah. Važnost in resnoba ameriškega vmešavanja bo zelo okvir vojske prekoračila. Zavezniki bodo pač rešeni v položaju, ki bi bil brez Združenih držav skoraj obupen, a brezplačno Amerika ne bo posredovala. Neki ugledni general sporazuma je zaklical: Paziti moramo, da ne postanemo ameriška Portugalska. Nastop Amerike bo 1918 počasi, a gotovo vplival v gospodarskem, finančnem, političnem in v vojaškem oziru, a v bodočem letu mlada ameriška armada ne more pričakovati odločilnih uspehov. Sicer nas pa loči od leta 1919 le 365 dni, se tolaži članek. Narodi sporazuma morajo v letu 1918 potrpežljivo čakati. Le če ostanejo mirni, morejo s končno zmago računati. Če pa more Francija 12 ali še več mesecev vztrajati, je pa drugo vprašanje. Članek se peča nato s posledicami in z učinki ruske revolucije, ki bo morebiti z idejami, ki jih je izprožila, na vse vplivala. Ruska revolucija je nevarna zaveznikom, ker prinaša mir; ni pa nobene ideje, ki bi bila tako zapeljiva, kakor ideja miru.

Do kolen v zrnati kavi. Saperski poročnik K. Bernal piše svojemu bratu v Inomestu: Italijanski umik se je moral vršiti zlasti prvih osem dni z neverjetno naglico in zmedenostjo. Približno 6 metrov široke ceste okoli Codroipa v obsežju 2 do 3 ur hoda so bile gosto posejane z italijanskimi topovi vseh kalibrov, z bolniškimi, tovarnimi in drugimi vozovi. Konji so ležali pobiti pred vozovi ali v cestnih jarkih. Na cestah so ležale vreče, polne koruzne in pšenične moke, riža, makaronov itd. V nekem skladišču, dobro uro za italijanskimi črtami, so gazili ljudje dobesedno do kolen po zrnati kavi, preden so prišli do zaloga z drugimi živili.

Ali res odloči premoč v vojski? Premoč odločuje v vojski. To se velikokrat bere posebno v sedanjem času strašne vojske. Kaj nam pa pove zgodovina? Hanibal je premagal pri Kani s 50.000 možmi 79.000 mož, Gustav Adolf pri Snitzenu s 27.000 vojaki 40.000 mož, princ Evgen Savojski pri Zenti s 40.000 možmi 80.000, pri Turinu s 36.000 mož močno armado 60.000 mož, pri Petervardapiu s 64.000 vojaki 150.000 Turkov, pri Belgradu s 60.000 mož močno armado 180.000 Turkov, Friderik Pruski pri Soru z 18.000 možmi 40.000 mož močno armado, pri Rossbachu z 22.000 možmi 43.000 mož, Radecki pri Santa Lucia z 19 tisoč Avstrijci 75.000, pri Novari z 41.000 vojaki 60.000 in pri Custozzi s 55.000 vojaki 75.000 Piemontezov, nadvojvoda Albert je premagal leta 1816 s 75.000 Avstrijci 130.000 Italijanov.

40 milijonov vojakov na bojiščih. Vojni urad Združenih držav je izračunal, da

se udeležuje svetovne vojske 40 milijonov vojakov. Na strani sporazuma se vojskuje 27.500.000, na strani osrednjih velesil 10 milijonov 600.000 mož; mornarice štejejo 2.000.000 mož. Američani računajo, da ima Nemčija 7.000.000, Avstrija 3.000.000, Bolgarija 300.000, Turčija 300.000, Rusija 9.000.000, Francija 6.000.000, Velika Britanija 5.000.000, Italija 3.000.000, Japonska 1.400.000, Amerika 1.000.000, Kitajska 541 tisoč, Rumunija 320.000, Srbija 300.000, Belgija 300.000, Grška 300.000, Portugalska 200.000, Črna gora 40.000, Siam 36.000, Kuba 11.000 in Liberija 400 mož.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Mihael Moškerc. — Tisk Kat. Tiskarne.

Ustanov. l. 1893.

Ustanov. l. 1893.

UZAJEMNO PODPORNO DRUŠTVO V LJUBLJANI

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenjskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7½, 15 ali 22½ letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4¼%.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848,40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Solskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti številka 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3

je imela koncem l. 1916 vlog . . . K 55.000.000 hipotečnih in občinskih posojil . . . » 39.000.000 rezervnega zaklada . . . » 1.500.000

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po 4%, večje in nestalne vloge pa po dogovoru. — Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade. — Za varčenje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5¼% obrestim in proti najmanj 1% oziroma ¾% odplačevanju na dolg. — V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.